

De volgende activiteiten zitten er aan te komen in april.

Stormpoldervloedbos

Zaterdag 22 april 2017 van 10:00 tot 11.30 uur

Bijzondere getijden-natuur is te vinden in het Stormpolder-vloedbos, waaronder Spindotters die de geulen in het vloedbos geel kleuren, en bloeiende Zomerklokjes. U ziet bij laag tij misschien het spectaculaire scheepswrak. De bever is nabij. Goed schoeisel is bij deze excursie een must; het kan drassig zijn.

Startpunt: Van der Giessenweg, Krimpen aan de IJssel, bij ingang vloedbos. Te bereiken met: Waterbus halte Stormpolder, 15 min. lopen via Industrieweg, bij V.d. Giessenweg rechts; bus vanaf metrostation Capelsebrug met Arriva lijn 196 (ri. Gouda)

Uw gidsen zijn: Marlies Butter en Ben Huber (tel. 06-15909161)

Kralingse Bos - De Bomen en het bos.

zondag 23 april 2017 vanaf 14:00

Loop samen met Natuurgidsen door het Kralingse Bos. Zij helpen u kijken naar de bomen als verzameling soorten, als levensgemeenschap en als bos dat onderhouden moet worden.

Startpunt: Parkeerplaats bij eethuis De Eekhoorn, Prinses Beatrixlaan 24 3062 CM Rotterdam (vlakbij Hertenkamp). Dichtstbijzijnde haltes van het openbaar vervoer: buslijn 36 halte Jacob van Campenplein; metrohalte Kralingse Zoom.

Uw gidsen zijn: Marius Huender (tel. 06-15084693) en Liesbeth den Haan (06-47046122)
Algemene informatie

De volgende activiteiten zitten er aan te komen in mei.

Wilde planten in de stad

Dinsdag 9 mei 2017 van 19.00 tot 21.00 uur.

We gaan (lopend) op zoek naar wilde planten in de versteende, stedelijke omgeving en verwonderen ons over de soortenrijkdom van de stad. Met medewerking van de Rotterdamse Florawerkgroep.

Startpunt: Oostplein, bij uitgang Slaak van metrostation Oostplein. Tevens bereikbaar met tramlijn 21 en 24, halte Oostplein

Uw gidsen: Liesbeth den Haan (tel. 06-47046122) en leden RFWG

Meikever © Ben Huber

Scharrelkids 010: WILDE BLOEMEN DROGEN

Zaterdag 20 mei van 10.00-12.00 uur

We gaan op zoek naar wilde bloemen om die te gaan drogen in eenvoudige bloemenpersen. Aan het eind van de activiteit krijgt iedereen een herbarium mee naar huis om de bloemen in te plakken als ze droog zijn. Een herbarium is een soort verzamelschriftje voor gedroogde planten en bloemen. De bloemen moeten, voordat ze

in het herbarium worden geplukt, minimaal 2 weken in de bloemenpers hebben gezeten. **De leeftijdscategorie voor deze activiteit is 6-12 jaar.**

Op Rotterdam-Zuid zal deze activiteit plaatsvinden in de heemtuin bij kinderboerderij de Molenwei (verzamelen op de kinderboerderij de Molenwei, Brammertstraat 10. Voor Rotterdam-Noord gaan we naar het Lage Bergse bos (verzamelen op parkeerplaats Vossenplaats, de parkeerplaats voorbij de manege).

Graag aanmelden per email bij de coördinator.

Ook kunt u hier terecht voor eventuele vragen.

Coördinator voor Rotterdam-Zuid: ivn@ketura.nl

Coördinator voor Rotterdam-Noord: ivn@fijter.nl

Excursie: Wijk tuin Ommoord en Ommoordse veld.

Zaterdag 20 mei 2017 van 10.00-12.30 uur

In de Wijk tuin Ommoord treft u diverse landschapselementen zoals een ven, een moerasje, waterpartijen, riet- en graslandjes, groepen knotwilgen, elzen en struwelen. Via de Wijk tuin lopen we naar het Ommoordse Veld waar vele bloem- en vogelsoorten te vinden zijn; hopelijk zien we er orchideeën. In kinderboerderij de Blijde Wei houden we een korte koffiestop.

Startpunt: Metrostation Romeynshof, bij de ingang richting. Binnenhof

Uw gidsen: Paul Winckers (010-4201750) en Ben Huber (06-15909161)

Excursie: Carnisse grienden.

Zondag 21 mei van 14.00-16.00 uur.

Door de getijdenwerking en de oude griendcultuur is in de Carnisse grienden een bijzonder krekenslandschap ontstaan. Een wandeling door het gebied is een belevenis; wellicht zien we (sporen van) de bever. Dragen van stevige schoenen of laarzen is gewenst.

Startpunt: Parkeerterrein aan begin Portlandse Zeedijk, vanaf (straat) Koedood (= gem. Barendrecht). Dichtstbijzijnde OV-halte: eindpunt van tramlijn 25, halte Waterkant.

Uw gidsen: Rody Klop (06-23364639) en Catolien Vermeulen

Wandeling Hollandse Rading-Hilversums Wasmeer (12 km).

Zaterdag 27 mei 9.00 uur.

Wandeling alleen voor leden en donateurs

Verzamelen Rotterdam Centraal (achter de bankjes) om 9.10 uur. De trein vertrekt om 09.20 uur van spoor 14 of van station Alexander om 09.28 uur.

Meer informatie over de wandelingen bij:

Lenie Lelie tel. 06-44593991; e-mail: lenielelie@outlook.com

Hanny Bleij tel. 010-2281155; e-mail: j.bleij@upcmail.nl

Wandeling Bieslandse Bos/ De Balij

Tekst en foto 's Lenie Lelie

Op 25 maart gingen we met 10 leden op stap vanaf het beginpunt Pijnacker. Eerst naar de koffie, in het Winkelcentrum Ackerhof, natuurlijk. En dan de natuur in. Ondanks dat het voorjaar nog maar pas was begonnen, zagen toch al veel uitlopend groen en zelfs de Magnolia stond op sommige plaatsen al in bloei. We liepen door het Bieslandse Bos, waar de paden goed begaanbaar waren. We kwamen zelfs het nooit stilzittende Citroenvlindertje tegen.

Halverwege was het natuurlijk tijd voor onze boterhammen en gelukkig waren er in het bos picknicktafels.

Lopend door de Balij en het Floriade bos (dat pas 25 jaar oud is) liepen we langs het moerasbos. We konden ons verwonderen over het uitlopen van de natuur waar het mooie weer ook deel aan had.

De leden genoten van de prachtige tocht, van de gezelligheid, het prachtige weer en natuurlijk van de mooie natuur.

Noot van de redactie: De vereisten voor een foto op de website zijn verhoogd, waardoor wij dit verslag niet op de website konden plaatsen. Voor een foto op de website is een minimale resolutie vereist van 1280/930.

Heeft u kennissen in uw omgeving die ook graag in de natuur wandelen, maak ze dan eens attent op de mogelijkheid om met onze IVN afdeling maandelijks te gaan wandelen. Ter kennismaking kan de eerste keer gratis (zonder lid te worden) mee worden gewandeld. Wel graag even aanmelden bij Lenie Lelie: mobiel 06-44593991 of e-mail: lenielelie@outlook.com

Bijen- en Imkermarkten.

Tekst en foto 's Chris Veerman.

De tweede markt is een bijenmarkt van de Stichting van de Schiedamse Stadsimkers op het terrein van Natuur en Milieu-educatie (NME) aan de Harreweg in Schiedam. Deze vindt plaats op *zaterdag 17 juni van 9:00 uur tot 16:00 uur.*

Dit jaar is onze IVN-afdeling gevraagd om op twee markten met een standje aanwezig te zijn. Op beide markten kunnen we laten zien welke activiteiten wij als vereniging doen en verkopen we zoekkaarten en dergelijke. De eerste markt is van de Rudolf Steinerschool Rotterdam-Prinsenland *op zaterdag 20 mei van 12:00 uur tot 16:00 uur.* Het adres is Michelangelostraat 375.

Ik zoek enthousiaste leden die met ons de stands willen bemensen. Voor de organisatie is het prettig als iemand minimaal twee uren aanwezig is.

Wat de bezoekers van de markt graag van ons willen horen is welke activiteiten we organiseren en waarom *jij* lid bent geworden van onze afdeling.

In onderstaand overzicht heb ik de tijden in blokken ingedeeld. Als je mij via een e-mail doorgeeft wanneer je kan dan ga ik de aangemelde leden inroosteren. Je helpt me als je meer dan één moment opgeeft. Zodra ik de bemensing rond heb stuur ik de indeling naar iedereen.

locatie	Datum	tijd	
		van	tot
Rudolf Steiner-school	20-mei	12:00	14:00
		14:00	16:00
Imker markt	17-jun	09:00	11:00
		11:00	13:00
		13:00	15:00
		15:00	16:00

We hebben je hulp hard nodig!!!!!!!

Chris Veerman: Mobiel: 06- 12 54 78 70 Email: cveerman@casema.nl

De hommelmel

Tekst Gert Jansen

De Aardhommel © Dick Hoek

Rond maart 'zie je ze weer vliegen' - de hommels. Het zijn grote bijen met een wollige, fleurige beharing. Ze zijn ijverig op zoek naar stuifmeel en nectar. Een klontje stuifmeel zit soms in een speciaal zakje aan hun achterpootjes geplakt. In Nederland komen 29 soorten voor.

Om het simpel te houden noemen we hier de aardhommel met 2 gele dwarsstrepen en een wit kontje en de steenhommel, waarvan het vrouwtje zwart behaard is met een helderrood achterlijf.

Alleen het hommelvrouwtje kan steken. Maar dan moet je het wel bont gemaakt hebben. Na een steek breekt de angel niet af, want er zitten geen weerhaakjes aan.

Rond maart begint de hommelmelkoningin met het inrichten van het hommelmest. Ze is aan het eind van de vorige zomer bevrucht en overwintert ergens. Haar 'eerste leg' in het voorjaar zijn allemaal (onvruchtbare) vrouwtjes. Na 5 dagen komen de larfjes uit het ei, die ze zelf verzorgt. Deze werksters/dochters helpen moeder later met het nest en het broed. Zij nemen het werk van haar over en zorgen voor voedsel.

De koningin komt het nest niet meer uit en houdt zich alleen nog maar bezig met eieren leggen. In de zomer komen er alleen mannetjes en nieuwe koninginnen uit de eitjes. Nadat de nieuwe koninginnen zich hebben volgegeten en bevrucht zijn, gaan ze op zoek naar een veilig plekje om te overwinteren. En zo krijg je in de lente weer 'een herhaling van zetten'. Het einde van een hommelmelvolk is ergens in juli.

Geniet tussen maart en juli van deze harige zoemers. Lavendel in de tuin bijv. is een echte hommelmelkoker.

Google Schooltv: 'Hommels – Een harige bij!' en je kunt de hommelmel op je scherm tot leven brengen.

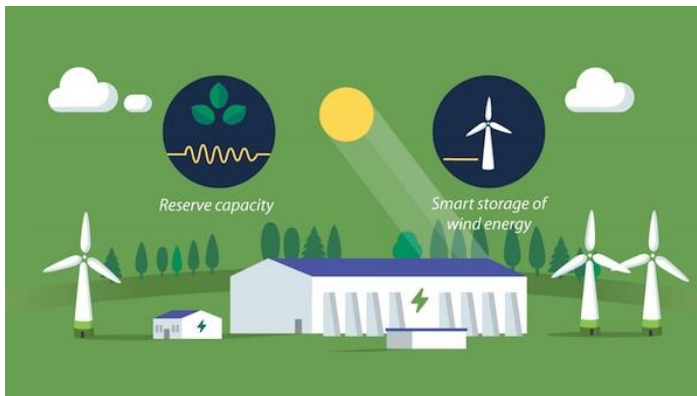
Zaaien voor zoemers

Om bijen, vlinders en hommels een steuntje in de rug te geven is het zaterdag **22 april** Landelijke Zaaidag. Organisator Bijenlint, onderdeel van de Bijenstichting,

roept iedereen op zo veel mogelijk bloemstroken te zaaien en te planten waar bijen en vlinders hun voedsel kunnen vinden. Op de site van Bijenlint vind je meer informatie, tips en tricks

<http://www.bijenlint.nl/acties/overzicht-acties/zaaidag-2017>

Eneco en Mitsubishi bouwen grootste batterij van Europa

Eneco en Mitsubishi Corporation (MC) starten in Duitsland binnenkort met de bouw van Europa's grootste batterij, onder de naam EnspireME. Met de batterij kunnen zij straks reservecapaciteit aan het Europese elektriciteitsnet leveren. Daarnaast onderzoeken beide partijen de mogelijkheid om de overproductie van lokale windstroom op te slaan.

Duitsland loopt dankzij de Energiewende voorop in de verduurzaming van haar energievoorziening. Een groeiend aantal windmolens en zonnepanelen neemt daardoor de stroomproductie van bestaande fossiele energiecentrales over. Deze centrales hebben echter nog een rol: ze houden het stroomnet in balans door reservecapaciteit aan te bieden. De batterij kan deze rol als primaire reserve overnemen en is daarmee een duurzaam alternatief voor de back up van kolen- en gascentrales.

De bedrijven beginnen in de zomer met de bouw van het batterijsysteem. De batterij komt naast een transformatorstation in het Duitse Jardelund in de deelstaat Sleeswijk-Holstein. Deze deelstaat grenst aan Denemarken en levert een grote bijdrage aan de Duitse energietransitie. In dit gebied komt de stroom van grote windparken op land en op het Duitse deel van de Noordzee samen om verder getransporteerd te worden naar andere delen van Duitsland. De nabijheid van het transformatorstation maakt het mogelijk dat de batterij een rol speelt om energieverlies – zogenaamd blindvermogen – bij het station tegen te gaan. In eerste instantie zal de batterij ingezet worden op de primaire reserve markt. Op deze markt kopen netbeheerders reservecapaciteit in die ze nodig hebben om de noodzakelijke 50 Hertz frequentie op het elektriciteitsnet te garanderen.

Onderzoek opslag lokale windenergie

Eneco en Mitsubishi Corporation onderzoeken ook hoe lokale windparken aangesloten kunnen worden op de batterij, gesteund door de Duitse federale staat Sleeswijk-Holstein. Als er sprake is van overproductie door lokale windparken of een overbelasting van het elektriciteitsnet, kan de windenergie in een deel van de batterij worden opgeslagen. Het elektriciteitsnet wordt hierdoor minder belast. En het zorgt ook voor een financieel voordeel voor de

eigenaren van windparken, omdat de opgeslagen windenergie op een gunstiger moment aangeboden kan worden aan de markt.

De batterij is een lithium-ion-systeem met een vermogen van 48 MW en een opslagcapaciteit van meer dan 50 MWh, vergelijkbaar met het gemiddelde energieverbruik van meer dan 5.300 Duitse huishoudens voor 1 dag. Het batterijsysteem, inclusief stroomconversie- en bedieningssysteem wordt geleverd door NEC Energy Solutions, een leverancier van grote energieopslagsystemen. Naar verwachting wordt de batterij eind 2017 in gebruik genomen.

Bron: Duurzaamheidsnieuws.nl

Lessen in duurzaamheid zijn nog steeds ver weg in het klaslokaal is te lezen in onderstaand krantenartikel in Trouw.

<https://www.trouw.nl/groen/duurzaamheid-is-nog-ver-weg-in-het-klaslokaal~a9b0e3e7/>

Gelezen op een bord in natuurgebied Klein Profijt:

Toen moeder Aarde goed en wel bestond
Verscheen de mens als laatste ten tonele
Die desondanks zichzelf gerechtigd vond
Ingrijpend om zich heen de baas te spelen

Maar toch komt hij in alle eeuwigheid
Niet los van zijn oorspronkelijke bronnen
En schenkt hem zijn omgeving pas profijt
Als die op de vooruitgang wordt herwonnen

Wanneer hij de natuur uit handen geeft
Om zo de oude kringloop te bereiken
Ontdekt de mens dat hij daar deel aan heeft
Hoewel hij nog maar net is komen kijken

© Driek van Wissen 20 juni 2005

De kwade hoek op Goeree © Ben Huber

Wilt u geen nieuwsbrief meer ontvangen stuur dan even een mailtje met vermelding van naam en voornaam naar: ivnrotterdam@gmail.com